

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 18 lipca 2018 r. Sąd Rejonowy Szczecin – Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie w sprawie z powództwa F. S. i M. R. przeciwko B. S. o zapłatę oddalił powództwo (pkt I) i zasądził od powodów F. S. i M. R. in solidum na rzecz pozwanego B. S. koszty procesu w kwocie 360 zł (pkt II).

Sąd Rejonowy oparł swoje rozstrzygnięcie na następujących ustaleniach faktycznych i rozważaniach prawnych.

Powodowie F. S. i M. R. prowadzą działalność gospodarczą w formie spółki cywilnej pod nazwą CITO.

W ramach swej działalności zajmują się udzielaniem pomocy prawnej w dochodzeniu odszkodowań m.in. za szkody powstałe w pojazdach mechanicznych.

W dniu 24 września 2012 r. pozwany B. S. zawarł z powodami umowę zlecenia, w której powierzył powodom prowadzenie wszelkich spraw związanych ze szkodą powstałą w jego pojeździe. W § 1 ust. 2 lit. a i c) umowy wskazano, że zlecenie obejmuje m.in. zastępowanie pozwanego w postępowaniu przed zakładem ubezpieczeń właściwym do wypłaty odszkodowania oraz występowanie w jego imieniu przed wszystkimi organami, instytucjami, urzędami w sprawach związanych z uzyskaniem przedmiotowego odszkodowania. W związku z powyższym pozwany udzielił F. S. stosownego pełnomocnictwa, obejmującego ww. czynności.

W § 3 umowy zlecenia wskazano, że powodowie zapewniają w przypadku skierowania sprawy na drogę postępowania sądowego, reprezentowanie pozwanego w sądzie przez radcę prawnego. Z kolei w § 4 ust. 1 umowy przewidziano, że z tytułu umowy powodowie otrzymają wynagrodzenie stanowiące 25% uzyskanego przez pozwanego odszkodowania, powiększone o podatek od towarów i usług. Zgodnie z § 4 ust. 4 umowy wskazano, że powodom przysługuje również wynagrodzenie w postaci kosztów zastępstwa procesowego wygranych i wyegzekwowanych od strony przeciwnej w sprawach prowadzonych na podstawie niniejszej umowy, powiększone o należny podatek od towarów i usług.

Umowę zawarto na czas nieokreślony (§ 6) i postanowiono w jej § 9, że w przypadku wypowiedzenia umowy, pozwany zobowiązany jest do pokrycia wszystkich wydatków poniesionych przez powodów w wykonaniu niniejszej umowy.

W wykonaniu umowy zlecenia powodowie reprezentowali pozwanego w postępowaniu likwidacyjnym prowadzonym przez (...) S.A. w W., które nie doprowadziło do uzyskania przez pozwanego pełnego odszkodowania. W dniu 15 grudnia 2013 r. powód F. S. zawarł z radcą prawnym P. S. umowę zlecenia, w której powierzył mu przeprowadzenie analizy prawnej aktu postępowania likwidacyjnego dotyczącego przedmiotowej szkody w zakresie zasadności wniesienia powództwa o zapłatę odszkodowania prowadzenie postępowania sądowego przeciwko zakładowi ubezpieczeń w zakresie tej szkody, obejmującego wniesienie pozwu i w razie potrzeby wniesienie środków zaskarżenia od wypadkowych rozstrzygnięć wydanych w toku postępowania oraz apelacji bądź odpowiedzi na apelację. Wynagrodzenie P. S. za prowadzenie sprawy ustalono w wysokości stawki kosztów zastępstwa procesowego ustalonej zgodnie z zasadami określonymi w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu oraz kosztów zasądzonych na rzecz pozwanego przez sąd w ramach kosztów zastępstwa procesowego (§ 2 ust. 1 umowy). W przypadku rezygnacji pozwanego z prowadzenia sprawy sądowej po przeprowadzeniu analizy prawnej, o której mowa w § 1 ust. 1, P. S. należało się wynagrodzenie w wysokości połowy ww. stawki, płatne w terminie 7 dni od otrzymania przez powoda faktury VAT (§ 2 ust. 2 umowy).

Po analizie dokumentów dotyczących szkody P. S. przygotował pozew w sprawie pozwanego.

Pozwany w dniu 7 stycznia 2014 r. udzielił radcy prawnemu P. S. pełnomocnictwa do reprezentowania go m.in. przed sądami powszechnymi w sprawie przeciwko (...) Zakładowi (...) o zapłatę. W piśmie z dnia 31 stycznia 2014 r. pozwany

wypowiedział umowę zlecenia zawartą z powodami ze skutkiem natychmiastowym. Pismem z dnia 31 stycznia 2014 r. pozwany wypowiedział radcy prawnemu P. S. udzielone mu pełnomocnictwo.

W dniu 24 marca 2014 r. P. S. wystawił powodom fakturę VAT na kwotę 600 zł z tytułu analizy dokumentów i sporządzenia pozwu w sprawie pozwanego z terminem płatności 7 dni od jej wystawienia.

W dniu 3 maja 2014 r. powodowie wystawili pozwanemu fakturę VAT na kwotę 610,01 zł z tytułu wydatków na wykonanie umowy zlecenia z terminem płatności do 10 maja 2014 r. W piśmie z dnia 12 maja 2014 r. powodowi zawarli oświadczenie o potrąceniu części ich wierzytelności wobec pozwanego z tytułu zwrotu wydatków w kwocie 610 zł z jego wierzytelnością wobec powodów z tytułu zwrotu kwoty 103 zł wpłaconej tytułem opłaty od pozwu, wskazując, że ich wierzytelność względem pozwanego zmniejszyła się tym samym do kwoty 507 zł. Jednocześnie powodowie skierowali do pozwanego pismo datowane na 12 maja 2014 r., w którym wskazali, że na wydatki poniesione w wykonaniu umowy składają się 600 zł kosztów radcy prawnego i 10 zł wydatków na telefony i korespondencję.

Pozwany odmówił zaspokojenia żądań powodów.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy uznał, że powództwo nie mogło zostać uwzględnione.

Podstawę prawną żądania pozwu stanowił przepis art. 746 § 1 k.c.

W przedmiotowej sprawie powodowie domagali się od pozwanego, który wypowiedział zawartą z nimi w dniu 24 września 2012 r. umowę zlecenia, zwrotu wydatków jakie mieli ponieść w związku z jej realizacją, które określili na kwotę 610 zł, w tym 600 zł wynagrodzenia radcy prawnego P. S. i 10 zł kosztów rozmów telefonicznych oraz korespondencji. Zważywszy, że powodowie złożyli pozwanemu oświadczenie o potrąceniu wierzytelności z tytułu zwrotu wydatków z jego wzajemną wierzytelnością z tytułu zwrotu kwoty 103 zł stanowiącej opłatę od pozwu uiszczoną przez pozwanego, żądanie powodów ograniczyło się do kwoty 507 zł. Wskazano, że obowiązek zwrotu wydatków poniesionych przez powodów w wykonaniu umowy przewidziano również w § 9 umowy zlecenia.

Zdaniem Sądu Rejonowego powodowie nie wykazali faktu poniesienia wskazanych wydatków. Wprawdzie powodowie przedłożyli fakturę na kwotę 600 zł wystawioną im przez P. S., umowę zlecenia, którą z nim zawarli, a także zaoferowali Sądowi dowód z zeznań P. S. w charakterze świadka, z których wynikało, jakie czynności zostały przez niego wykonane, to nie przedstawili żadnego dowodu na to, iż wydatek w tej kwocie ponieśli. Sam świadek P. S. nie potrafił wskazać jednoznacznie, czy otrzymał od powodów zapłatę za swe czynności, ograniczając się do wskazania, że za część spraw analogicznych do sprawy pozwanego, uzyskał wynagrodzenie. Sąd Rejonowy podkreślił, że przepis art. 746 § 1 k.c. jednoznacznie odnosi się do wydatków faktycznie poniesionych.

Nawet gdyby przyjąć, że powodowie ponieśli wydatki na wysłanie pism w postępowaniu likwidacyjnym w kwocie zbliżonej do 10 zł, to wskazać należy, iż złożyli oni pozwanemu oświadczenie o potrąceniu wierzytelności z tytułu zwrotu wydatków z jego wierzytelnością z tytułu zwrotu 103 zł uiszczonych tytułem opłaty od pozwu. W tej sytuacji uznać należałoby, że ich wierzytelność o zapłatę kwoty 10 zł wygasła (por. art. 498 § 2 k.c.). Już z tych przyczyn brak było podstaw do uwzględnienia powództwa.

Zdaniem Sądu Rejonowego zbędne było analizowanie przyczyn, dla których pozwany wypowiedział umowę zlecenia, ponieważ powodowie nie wystąpili z roszczeniem odszkodowawczym, o którym mowa w art. 746 § 1 k.c., a które powstaje w przypadku wypowiedzenia umowy bez ważnego powodu i w tym zakresie zeznania świadków i stron były nieistotne dla rozstrzygnięcia.

O kosztach postępowania orzeczono w punkcie II wyroku na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c.

Apelację od powyższego wyroku złożyła strona powodowa i zaskarżając wyrok w całości wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez zasądzenie od pozwanego na rzecz powodów kwoty 507,00 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 26 maja 2014 r. do dnia zapłaty; zasądzenie od pozwanej na rzecz powodów kosztów postępowania za obie instancje, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych,

ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji, z pozostawieniem temu Sądowi orzeczenia o kosztach postępowania odwoławczego.

Zaskarżonemu wyrokowi zarzucono:

- naruszenie prawa materialnego - przepisu art.742 w zw. z art. 746 k.c. oraz w zw. z § 9 umowy zlecenia zawartej pomiędzy stronami poprzez uznanie, iż pozwany nie był zobowiązany do zwrotu na rzecz powodów wydatków związanych z wykonywaniem przez nich umowy zlecenia oraz że powodowie nie wykazali faktu poniesienia tych wydatków;
- naruszenie prawa procesowego przepisu art. 233 k.p.c. poprzez dowolną, a nie wszechstronną ocenę materiału dowodowego polegającą na uznaniu, iż powodowie nie wykazali zasadności oraz wysokości poniesienia wydatków oraz nie wykazali, aby rzeczywiście owe wydatki ponieśli, w tym iż zaspokoiли zobowiązanie wobec radcy prawnego.

W uzasadnieniu swojego stanowiska powodowie wskazali, że naprowadzony przez nich materiał dowodowy w postaci dokumentów, w tym umowy zlecenia, faktury za wykonanie zlecenia przez radcę prawnego, pełnomocnictwa udzielonego przez pozwanego radcy prawnemu oraz korespondencji mailowej prowadzonej z Ł. G. i zeznania świadków, w sposób wystarczający uzasadnia tak wysokość kosztów poniesionych przez powodów jak i ich konieczność.

Zdaniem powodów zasadnym było, aby celem wykonania umowy zlecenia posłużyli się oni profesjonalną pomocą prawną, w zakresie oceny zasadności skierowania sprawy do Sądu i w tym celu zawarli umowę z radcą prawnym. Umowa zawarta z radcą prawnym, którą wygenerowała największe koszty zlecenia, przewidywała wynagrodzenie tak za analizę akt sprawy, jak i za skierowanie sprawy na drogę postępowania sądowego. Owe koszty obciążały zaś pozwanego, tylko i wyłącznie w przypadku gdyby zrezygnował z prowadzenia sprawy przed zakończeniem procesu, co miało miejsce w niniejszej sprawie.

Wskazano, że wszyscy klienci powodów, których „obsługiwał” Ł. G. wypowiedzieli umowy zlecenia oraz pełnomocnictwa dla radcy prawnego dokładnie w tym samym dniu, a ich treść i szata graficzna była identyczna.

Podkreślono także, że wystawiona przez radcę prawnego faktura stanowiła o wymagalnym zobowiązaniu powodów. Zobowiązanie to stanowiło zaś oczywisty i uzasadniony wydatek związany z realizacją umowy. Sam fakt istnienia wymagalnej wierzytelności o zapłatę wynagrodzenia przysługującego radcy prawnemu (zleceniobiorcy) wobec powodów (zleceniodawców) powoduje u tego ostatniego powstanie nowych lub zwiększenie się istniejących pasywów. Zwiększenie pasywów lub powstanie nowych jest niczym innym jak poniesieniem wydatku.

Pomimo powyższego powodowie podnoszą, iż z zeznań świadka P. S. wynika wprost, iż ponieśli wydatek wynikający z faktury.

Apelujący wskazali również na wyrok Sądu Okręgowego w Szczecinie o sygn. akt II Ca 683/18.

W odpowiedzi na apelację pozwany wniósł o jej oddalenie w całości jako bezzasadnej i zasądzenie od powodów na rzecz pozwanego kosztów postępowania za obie instancje, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje.

Apelacja okazała się bezzasadna.

W ocenie Sądu Okręgowego Sąd I instancji w sposób prawidłowy ustalił stan faktyczny na podstawie całokształtu materiału dowodowego zebranego w sprawie, a następnie przyjął prawidłową podstawę prawną i wydał właściwe rozstrzygnięcie.

Powodowie swoje żądanie zapłaty wywodzili z zawartej z pozwanym umowy zlecenia.

Wskazali, że pozwany wypowiedział łączącą ich umowę zlecenia. Niniejszym pozwem żądają zwrotu poniesionych przez nich wydatków w postaci kosztów zlecenia czynności radcy prawnemu, który dokonał analizy akt sprawy pozwanego i sporządził pozew, a także wydatków na korespondencję i telefony.

Zgodnie z art. 746 § 1 k.c. dający zlecenie może je wypowiedzieć w każdym czasie. Powinien jednak zwrócić przyjmującemu zlecenie wydatki, które ten poczynił w celu należytego wykonania zlecenia; w razie odpłatnego zlecenia obowiązany jest uiścić przyjmującemu zlecenie część wynagrodzenia odpowiadającą jego dotychczasowym czynnościom, a jeżeli wypowiedzenie nastąpiło bez ważnego powodu, powinien także naprawić szkodę.

W zakresie interpretacji zagadnienia „zwrotu wydatków”, komentatorzy odsyłają do przepisu art. 742 k.c. Wedle zawartego tam unormowania, dający zlecenie powinien zwrócić przyjmującemu zlecenie wydatki, które ten poczynił w celu należytego wykonania zlecenia, wraz z odsetkami ustawowymi; powinien również zwolnić przyjmującego zlecenie od zobowiązań, które ten w powyższym celu zaciągnął w imieniu własnym.

Słusznie zauważył Sąd Rejonowy, że powyższy przepis art. 746 § 1 zd. 1 k.c. oraz korespondujący z nim przepis art. 742 k.c. wyraźnie mówią tu o zwrocie wydatków już poniesionych przez przyjmującego zlecenie.

Analiza akt sprawy wskazuje na to, że powodowie nie udowodnili w niniejszym postępowaniu, iż rzeczywiście wydatkowali kwotę 610 zł tytułem realizacji zlecenia pozwanego.

Na potwierdzenie poniesienia wydatku w kwocie 600 zł, który wynikać miał z czynności zleconej radcy prawnemu P. S., powodowie przedstawili fakturę VAT nr (...) (k.35) wystawioną przez Kancelarię Radców Prawnych (...) spółka cywilna.

Znaczenie odebranej przez powodów faktury VAT ocenić należy w ten sposób, że stanowi ona dokument rozliczeniowy, nie kreuje zaś sama przez się zobowiązania. Zobowiązanie do świadczenia wynika z wiążącej strony umowy stanowiącej podstawę więzi obligacyjnej, nie zaś z faktury. Samo przyjęcie faktury VAT nie oznacza, że powodowie kwotę tam wskazaną faktycznie wydatkowali.

Wbrew wywodom apelacji okoliczność poniesienia wskazanego w fakturze wydatku nie wynika też z zeznań świadka P. S.. Świadek ten zeznał, że za część tzw. spraw (...) dostał wynagrodzenie i niewykluczone, że w tym przypadku też je otrzymał (k.114). Świadek nie potwierdził zatem z całą pewnością, że otrzymał zapłatę za tę konkretną sprawę. Stąd zeznania świadka okazały się tu niewystarczające dla potwierdzenia tego faktu.

Świadek E. F. zeznała, że nie wie jak wyglądała umowa pomiędzy Cito a radcą prawnym w kwestii wynagrodzenia (k.95). Pozostali świadkowie również nie mieli wiedzy dotyczącej płatności pomiędzy powodami a radcą prawnym.

Powodowie zaniechali dalszej inicjatywy dowodowej w tym kierunku. W szczególności nie przedstawili potwierdzenia przelewu kwoty 600 zł na rachunek radcy prawnego P. S., bądź pokwitowania wręczenia gotówki. Stąd nie można było przyjąć za udowodnione, że powodowie rzeczywiście ponieśli w związku z realizacją zlecenia pozwanego wydatek w wysokości 600 zł.

Ocena dowodów zgromadzonych w sprawie dokonana przez Sąd I instancji w żadnym razie nie narusza więc dyrektywy zawartej w art. 233 k.p.c.

Żądania powodów w tym zakresie, można byłoby rozpatrzyć jeszcze w kontekście art. 742 in fine, czyli rozliczenia zobowiązania, które powodowie przyjęli na siebie celem realizacji zlecenia pozwanego. Powodowie przedłożyli bowiem do akt niniejszej sprawy umowę zlecenia, którą zawarli z radcą prawnym oraz ww. fakturę VAT. Z zeznań świadka P. S., które Sąd I instancji uznał za wiarygodne, wynika, że zlecenie zostało przez niego wykonane w zakresie analizy akt i sporządzenia pozwu. Wynika z tego, że powodowie celem realizacji przyjętego zlecenia, zobowiązali się do zapłaty za czynności dokonane z kolei na ich zlecenie przez radcę prawnego w sprawie dotyczącej pozwanego. Niemniej jednak

powodowie nie mogli w niniejszym postępowaniu żądać od pozwanego zapłaty za zobowiązanie, które w celu realizacji zlecenia, zaciągnęli we własnym imieniu.

W wyroku z dnia 2 grudnia 2003 r., w sprawie o sygn. akt III CK 167/02, Sąd Najwyższy wskazał, że sformułowanie "zvolnić przyjmującego zlecenie od zobowiązań" nawiązuje do znanych w Kodeksie cywilnym konstrukcji tj. umowy o zwolnienie dłużnika przez osobę trzecią od obowiązku świadczenia (art. 392 k.c.), jak też umowy o przejęciu długu (art. 519 i nast. k.c.). Żadna z tych konstrukcji prawnych nie opiera się na założeniu, iż zastosowanie jej upoważnia dłużnika do żądania od osoby trzeciej spełnienia świadczenia to jego rąk. Dłużnik ma być jedynie zwolniony od obowiązku świadczenia na rzecz jego wierzyciela. Taką też konstrukcję zastosowano w art. 742 k.c. Na podstawie tego przepisu przyjmujący zlecenie nie może żądać od zleceniodawcy spełnienia świadczenia do jego rąk z zobowiązań, które w celu należytego wykonania zlecenia zaciągnął w imieniu własnym. Przyjmującemu zlecenie przysługuje natomiast prawo domagania się od dającego zlecenie zwolnienia od zobowiązań (przez przejęcie długu) już od chwili ich zaciągnięcia bez konieczności oczekiwania na wygaśnięcie zlecenia lub na chwilę wymagalności zaciągniętych zobowiązań. Jeżeli dający zlecenie uchyla się od spełnienia tego obowiązku, to prawomocne orzeczenie sądu stwierdzające ten obowiązek, zastępuje to oświadczenie (art. 64 k.c.). Zgodnie z art. 519 § 2 pkt 2 k.c. wymagana jest tu zgoda wierzyciela, wszakże odmowa udzielenia tej zgody ma jedynie ten skutek, że zleceniodawca będzie odpowiedzialny względem przyjmującego zlecenie za to, że wierzyciel nie będzie od niego żądał spełnienia świadczenia (art. 521 § 2 k.c.). W ten sposób powinna nastąpić realizacja prawa przyjmującego zlecenie domagania się od dającego zlecenie zwolnienia go z zobowiązań zgodnie z art. 742 k.c.

Sąd Okręgowy w niniejszym składzie przychylił się w pełni do powyższej interpretacji i możliwości zastosowania przepisu art. 742 k.c.

W związku z powyższym stwierdzić należało, że w żadnym razie powodowie nie wykazali w niniejszej sprawie, że faktycznie ponieśli wydatek rzędu 600 zł w związku z realizacją zlecenia pozwanego. Nie mogli oni również żądać spełnienia do rąk własnych zobowiązania wynikającego z umowy zlecenia z dnia 15 grudnia 2013 r. (k.30,31).

Co zaś się tyczy żądania zapłaty kosztów korespondencji i telefonów w kwocie 10 zł, to wysokość tych wydatków również nie została wykazana. Brak jest rachunków potwierdzających fakt wydatkowania tej kwoty. Ponadto, jak słusznie zauważył Sąd I instancji, powodowie potrącili kwotę 103 zł z wierzytelnością przysługującą pozwanemu wobec nich. Kwota 10 zł mieściła się w tej wierzytelności. Zatem nawet, gdyby uznać wskazany wydatek za uzasadniony co do wysokości, to trzeba by też uznać go za zaspokojony w wyniku dokonanego potrącenia.

Nie znajdując zatem podstaw do zmiany zaskarżonego wyroku, Sąd Okręgowy oddalił apelację powodów jako nieuzasadnioną, o czym orzekł w punkcie 1. wyroku biorąc za podstawę art. 385 k.p.c.

W punkcie 2. wyroku orzeczono o kosztach postępowania apelacyjnego w oparciu o przepis art. 98 § 1 i 3 k.p.c. Pozwany reprezentowany był w postępowaniu apelacyjnym przez adwokata. Zgodnie z § 2 pkt 2 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z 2015 r. poz. 1800 ze zm.), wynagrodzenie przed sądem II instancji w sprawie, w której wartość przedmiotu zaskarżenia to 507 zł, wynosi 135 zł (270x50%).

SSO Tomasz Szaj

Zarządzenia:

1. Odnotować;
2. Odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć pełn. powodów;
3. Do zbioru;
4. Akta zwrócić;

26.02.2019